

جهان چگونه مدرن شد

● دریافت درکی انتقادی از سرمایه‌داری مستلزم چشم‌اندازی‌هایی فراتر از چشم‌اندازهای خاص اقتصاد مدرن و بازگشت به ریشه و تاریخ شکل‌گیری این نوع از اقتصاد است. در زمانه حاضر اگر نیم‌نگاهی به خروج از سرمایه‌داری داشته باشیم، این امر بدون شناخت تاریخ اقتصاد سرمایه‌داری ناممکن است چون اگر به دنبال راه خروج هستیم، نخست باید راه ورود را شناخت؛ یعنی چگونگی شکل‌گیری سرمایه‌داری و جایگاه آن در تفکر مدرن. در این زمینه صاحب‌نظران و تاریخ‌نگاران بسیاری به تحقیق پرداخته‌اند که از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان به آثار فرناند برودل، اریک هابزبام، پرن آندرسون و بریگنوت مور اشاره کرد. اثر معروف و کلاسیک بریگنن مور، جامعه‌شناس مشهور آمریکایی، «ریشه‌های اجتماعی دموکراسی و دیکتاتوری (نقش ارباب و دهقان در روند نوین‌سازی)» از جمله آثاری است که به چگونگی تکامل نهادهای مدرن و شکل‌گیری سرمایه‌داری می‌پردازد. این کتاب را پیش‌تر حسین بشیریه به فارسی برگردانده بود و به‌تازگی ترجمه جدیدی از آن به قلم یوسف نراقی منتشر شده‌است. کتاب تحقیقی است جامع در تحلیل شرایط و رخدادهای تاریخی و چگونگی تأثیر آنها بر چگونگی مناسبات میان طبقات بالا و پایین. مور در این کتاب به تبیین و تحلیل آن شرایط اجتماعی و تاریخی می‌پردازد که طبقات دهقان و ارباب (زمین‌دار) را به طبقاتی مؤثر در روند نوین‌سازی در سه کشور انگلستان، فرانسه، آمریکا و همچنین چین، ژاپن و هند تبدیل کرد. تحلیل مور تحلیلی جامعه‌شناختی و تطبیقی است و سعی کرده ضمن تحلیل مناسبات میان دربار (سلطنت)، اشراف، طبقه بورژوازی و طبقه دهقان به ترسیم سه مسیر عمده جهت حرکت به سمت نوین‌گرایی (انقلاب‌های دموکراتیک، انقلاب از بالا که توسط بخشی از اشرافیت حاکم انجام گرفته و انقلاب‌های دهقانی- کمونیستی) بپردازد. در بخش اول تحت عنوان «ریشه‌های انقلابی دموکراسی سرمایه‌دارانه» نویسنده به کندوکاو در مسیرهایی می‌پردازد که طی یک انقلاب بورژوازی در سه کشور انگلستان، فرانسه و آمریکا این سه کشور شاهد دستیابی به یک دموکراسی پارلمانی بودند. در فصل اول، مور تاریخ و شرایط انگلستان را از قرن چهاردهم، انحطاط فئودالیسم و جایگزینی استبداد سلطنتی رهگیری می‌کند. آنچه در مورد انگلستان بیش از هر چیز نظر نویسنده را به خود جلب می‌کند، عوامل و رخدادهایی است مثل تجارت پشم، آغاز جنگ داخلی و آغاز جنبش حصارکشی در قرن شانزدهم که همگی زمینه‌ساز ورود انگلستان به سرمایه‌داری و انقلاب شدند. فصل دوم به نوین‌سازی و انقلاب در فرانسه اختصاص دارد با این تفاوت اساسی نسبت به انگلستان که در اینجا تغییرزادگان فرانسوی که در استقلال نسبت به دربار که در وابستگی به آن و از طریق بهره‌کشی از دهقانان در دوران سلطنت بوربون‌ها و نیز وابستگی آنها نسبت به زمین، راه را برای نفوذ سرمایه‌داری در جامعه دهقانی هموار کردند. فصل سوم به بحث نوین‌سازی در آمریکا اختصاص دارد؛ کشوری که نه شاهد دیوان‌سالاری از نوع شخاصی بود و نه فئودالیسم اروپایی. نه خبری از اشراف و دربار بود و نه طبقه کارگر و دهقان چنان‌که در اروپا شاهد آن بودیم، اما آمریکا دو قیام بزرگ مسلمانانه به خود دید که به‌شدت بر روند نوین‌سازی در آن کشور تأثیر گذاشته است؛ یکی انقلاب آمریکا و دیگری جنگ‌های داخلی. بخش دوم کتاب تحت عنوان «سه مسیر نوسازی در آسیا» به تفصیل به روند نوین‌سازی در سه کشور هند، چین و ژاپن می‌پردازد. در فصل چهارم مسیر انقلاب از پایین در چین و چگونگی منتهی‌شدن آن به کمونیسم مور بحث قرار می‌گیرد. نویسنده از خلال تبیین موارد پیش‌رو پیش‌رو مسیرچینی گذار به نوگرایی را بررسی می‌کند. فصل پنجم به ترسیم انقلاب محافظه‌کارانه از بالا تحت لوای نوعی سرمایه‌داری ارتجاعی می‌پردازد که در نهایت منجر به بروز فاشیسم آسیایی در ژاپن شد. فصل ششم توصیف تلاش هند است برای رسیدن صلح‌آمیز به دوران نوین که چندان به موفقیت نمی‌انجامد. در فصل هفتم نویسنده به جمع‌بندی مطالب خود پرداخته و سرمایه‌داری دموکراتیک را ماحصل بروز و ظهور یک طبقه شهرنشین و بورژوازی نیرومند، تجاری‌شدن کشاورزی و تاجریشه‌شدن اشراف و زمین‌دارن، جلوگیری از پیدایش دربار یک‌تازه و اشراف زمین‌دار و نیز ممانعت از اتحاد اشراف و طبقه بورژوازی علیه دهقانان و کارگران می‌داند. فصل هشتم شرح و بسط کوتاهی است از نمونه حکومت‌های مترجم و واپس‌گرایانه در آلمان (بیسمارک و هیتلر)، ایتالیا (دوران زمامداری کاوور و موسولینی)، ژاپن (امپراتوری میجی) و روسیه و انگلستان. در فصل نهم نویسنده در پی شناسایی علت بروز انقلاب‌ها و شورش‌های دهقانی است. از نظر او از وضعیت اقتصادی گرفته تا مذهب و به‌هم‌ریختن ساختار جامعه روستایی، دربار مستبد و نیز قطع ارتباط میان زمین‌دار و جامعه دهقانی سبب آغاز شورش‌های دهقانی شد. کتاب با مؤخرای به پایان می‌رسد که در آن مور درصدد روشن‌کردن ارتباط میان اندیشه و جنبش‌های اجتماعی در تاریخ چند قرن گذشته در اقصی نقاط جهان است.

ریشه‌های اجتماعی دموکراسی ودیکتاتوری

بر یگننن مور ترجمه: یوسف نراقی

ناشر: فرزان روز

قیمت: ۵۵۰۰۰ تومان

فلسفه در زمان‌های گذشته و به‌ویژه در دوران اوج خود در یونان همیشه پیوند نزدیکی با مردم و زندگی روزمره داشته است. شاید امروزه با بحرانی‌ترشدن اوضاع جهان، افزایش چشمگیر فقر، بحران‌های زیست‌محیطی و خشونت فراگیر در همه کشورها فلسفه برای عموم مردم به کاری بی‌معنا تبدیل شده باشد. در این میان، اما از نقش فلاسفه و نظریه‌پردازان نیز نباید غافل ماند. روزگاری فلسفه در دل جامعه رفته بود اما اکنون محدود به زورناله‌ها و کلاس‌های دانشگاهی شده است. آسترا تایلر، کارگردان مستند «زندگی بررسی‌شده» (نام اثر اشاره دارد به جمله مشهور سقراط، «زندگی بررسی‌نشده ارزش زیستن ندارد»). پس از استقبال از این مستند آن را در قالب کتاب چاپ کرد. این کتاب به‌تازگی با عنوان «فیلسوفان در خیابان» با ترجمه شهاب‌الدین عباسی به فارسی منتشر شده است. تایلر معتقد است فرار به محیط‌های آکادمیک در غرب برای مواجه‌نشدن فلاسفه با خیابان است. از نظر او، فلسفه دیگر مثل گذشته با مسائل زنده و اجتماعی سروکار ندارد و این نظر مدام فراگیرتر می‌شود که فعالیت فلسفی از مد افتاده و بی‌فایده است. دیگر کسی حوصله و زمانش را ندارد. شاید به همین دلیل فلسفه وارد فضاهای کوچک شده است و به همان میزان که شکل محفلی پیدا کرده، اکثریت مردم دیگر سنت ضدروشنگری آمریکا در غالب تولیدات فرهنگ عامه آن کشور نیز دیده می‌شود، در بسیاری از سربل‌ها و فیلم‌های هالیوودی روشنفکر فردی حوصله‌سبر، دست‌وپاچلفتی و از خود راضی است که نمی‌داند باید چگونه از زندگی لذت ببرد. «زندگی بررسی‌شده» فلسفه را دوباره به خیابان می‌برد و از خلال گفت‌وگو با هشت اندیشمند مسائل زندگی امروز را بررسی می‌کند. مصاحبه اول کتاب با گورنل وست درباره مفهوم حقیقت است. وست که پیش از این آثار آشناری درباره مفاهیمی همچون طبقه، جنسیت و نژاد نوشته است، حقیقت را در پیوند با مسئله تنهایی و رنج می‌داند. او برای توضیح برداشت خود درباره حقیقت از آدورنو مثال می‌آورد: «شرط حقیقت این است که اجازه دهیم رنج به سخن در بیاید... این تعبیر حال‌وهوای وجودی به موضوع حقیقت می‌دهد، به این معنی که ما واقعا راجع به حقیقت به عنوان راهی برای زندگی صحبت می‌کنیم.» (ص ۲۲) در ادامه وست سراغ فلسفه کلاسیک یونانی و بیش‌تر آنها درباره فلسفه می‌رود. از نظر فلاسفه یونانی، فلسفه نوعی تأمل درباره مرگ و آمادگی برای آن است. اما نه مرگ به‌عنوان رویدادی طبیعی، بلکه مرگی که درون زندگی اتفاق می‌افتد. وست در یکی از نقاط اوج مصاحبه درباره اهمیت تفاوت و نظ‌گاه هر فرد با تجربه زیسته او نکاتی مطرح می‌کند. او برای مثال خود را فیلسوفی متعلق به فرهنگ موسیقی بلوز و مسیحیت می‌داند. به همین دلیل این مصاحبه طیف گسترده‌ای از جریان‌های

فکری و اشخاص را دربر می‌گیرد: از ایدئالیسم آلمانی تا سایمون کرچلی و چارلی پارکر که وست نظریات خود را تحت تأثیر آنها می‌داند. مصاحبه بعدی با آونتال رونل، نظریه‌پرداز سیاسی، فمینیست معاصر و از شاگردان دریدا است. در این مصاحبه تایلر مبحث درددایی معنا و نوشتار و ارتباط آن را با فلسفه رونل طرح می‌کند. از نظر رونل، نوشتن همچنان به‌طور گسترده سرکوب و رد می‌شود. «همان‌طور که مریسی و دوستم دریدا در آملات مستمرش راجع به مقوله نوشتن خاطرنشان کرده است نوشتن همیشه با چیزهای درجه دو و ثانویه همراه بوده است.» (ص ۵۶) رونل ریشه این بحث را به فلسفه افلاطون برمی‌گرداند که از مزیت گفتار بر نوشتار دفاع می‌کند. از نظر افلاطون گفتار لوگوس زنده است اما نوشتار همیشه در جانب مرگ و تخته و نظایر اینها قرار دارد.

سومین مصاحبه کتاب با پیتز سینگر است که پیش از این آثار همیش درباره هگل و مارکس به فارسی ترجمه شده‌اند. موضوع اصلی این مصاحبه اخلاق است. اینکه امروزه چگونه قیمت برخی از برندهای لباس چند ده هزار دلار است ولی بیش از یک میلیارد انسان در کره زمین از گرستگی و بیماری رنج می‌برند. این بخش مصاحبه با چالش‌های بسیاری همراه است. از نظر سینگر، به‌راحتی نمی‌توان برای افراد تعیین تکلیف کرد چه میزان از درآمد زندگی خود را به فقر اختصاص دهند. سینگر معتقد است اخلاق در جهان معاصر فقط درباره کارهایی که عملا انجام می‌دهیم و تأثیر آن نیست، اخلاق شامل چیزهایی که حرف می‌کنیم، کارهایی که تصمیم می‌گیریم انجام ندهیم، نیز هست. سینگر می‌گوید: «ما در دنیایی عجیب زندگی می‌کنیم، دنیایی که در آن به یک معنا بحران و فوریتی دائمی وجود دارد. ۲۷۰ هزار کودک هر روز از بیماری‌های قابل پیشگیری می‌میرند. و با این همه، ما در مقابل آن‌ها عایق‌بندی شده‌ایم.» (ص ۱۱۴) سینگر در ادامه مبحثی درباره حیوانات و گیاه‌خواری و کتاب مشهور خود «اخلاقیات آنچه می‌خوریم» طرح می‌کند. از نظر او پرسش‌های مربوط به منزلت اخلاقی حیوانات و جایگاه اخلاقی آنها

پررش‌هایی‌اند که باید درباره‌شان فکر کنیم. اگر در این خطا کنیم پس هرروز خطا می‌کنیم، وقتی تولیدات دامداری صنعتی را می‌خریم و به این وسیله پول و منابع‌مان را به کسان‌ی می‌دهیم که این کار را با حیوانات می‌کنند عملا آنها را تشویق می‌کنیم این کار را ادامه دهند.

مصاحبه بعدی با قوام آنتونی آتیا، فیلسوف غنایی-آمریکایی، درباره جهان‌وطنی است که زمینه مطالعات و آثار آتیاست. از نظر آتیا، جهانی‌شدن الزامات جدیدی برای ما می‌سازد؛

اندیشه

آرش روحی

«ما همیشه می‌دانیم چطور در قبال کودکان، پدر و مادر، خویشانودان و دوستانمان مسئولیت‌پذیر باشیم و به وظایف خود عمل کنیم ولی امروز باید در قبال همشهروان هموطن خود و نیز همشهرویان جهان مسئولیت‌پذیر باشیم.» (ص ۱۲۹) آتیا ریشه تفکر جهان‌وطن را بسیار پیش‌تر از زمان حال می‌داند، در یونان باستان و تفکرات دیوژن و نفوذ آن به امپراتوری روم و سپس ادیان ابراهیمی، او در نهایت بین جهان‌وطنی و جهان‌گرایی تفاوت قائل می‌شود. از نظر او جهان‌گرایی با سلطه در ارتباط است که شباهت به آیین‌های تبلیغاتی و سعی در یکدست کردن افراد دارد اما جهان‌وطنی برادری بین ابانی بشر را مشروط به شباهت نمی‌کند.

تایلر در مصاحبه بعدی با مارتا نوسباوم سراغ موضوع عدالت و نقش آن در قرارداد اجتماعی می‌رود. نوسباوم در مصاحبه خود به تناقضات و بی‌عدالتی در نظریه قرارداد اجتماعی اشاره و تشریح می‌کند که چطور در این شکل از نظام‌سازی که مبتنی‌بر سود است، گروه‌های مختلفی از زنان تا سالمندان و معلولان و بسیاری از حاشیه‌نشینان اجتماعی بیرون می‌مانند. نوسباوم ایده‌های خود را ملهم از ارسطو و به‌ویژه دوره اول مارکس می‌داند. او در مصاحبه به‌روشنی نقد خود را به قرارداد اجتماعی طرح می‌کند: «عدالت مفهومی بسیار گریزان و مبهم است، اما چیزی که من فکر می‌کنم این است که هر وقت شما موجودی داشته باشید که یک عامل باشد- یعنی موجودی که دیدگاهی درباره جهان دارد و فعالانه می‌کوشد به نوعی از زندگی برای خود برسد - پس شما از قبل پرسشش عدالت را در دست بررسی دارید. چون ممکن است چیزهایی سر داه تلاش برای داشتن یک زندگی مطلوب شوند. گاهی وقت‌ها این موانع فقط یک اتفاق است اما گاهی عمل در خور ملامت باعث می‌شود را موجود سه شود. و این جایی است که نوعاً مفهوم عدالت را وارد می‌کنیم.» (ص ۱۷۸)

تایلر مصاحبه خود را با مایکل هارت حول ایده انقلاب ترتیب داده است. هارت در ابتدا به دو دیدگاه درباره انسان نقد وارد می‌کند. از نظر او، برخی دیدگاه‌ها بیش از حد رمانتیک‌اند و اعتقاد دارند سرشت بشر سراسر عشق است و برخی بیش از حد بدبینانه که اعتقاد دارند انسان‌ها مستعد حکومت‌کردن برخورد نیستند و همیشه به یک حاکم نیاز دارند. از نظر هارت، «واقعیت مرتبط با سیاست در حقیقت این است که طبیعت انسان تغییرپذیر است و انسان‌ها می‌توانند متفاوت باشند. طبیعت انسان خبر یا شر نیست. طبیعت انسان قوام می‌گیرد و ساخته می‌شود. طبیعت انسان در واقع بخشی از تاریخ عادات و اعمالی است که نتیجه مبارزه‌های گذشته است، مبارزه سلسله‌مراتب‌ها، مبارزه پیروزی

بحران‌های جهان امروز در گفت‌وگو با فیلسوفان

و شکست‌های گذشته». (ص ۱۸۹) این مبارزات به این معنی است که در سرمایه‌داری به‌طور مشخص و علنی محدودیت‌های زیادی برای توسعه مناسبات انسانی برابر وجود دارد. مصاحبه بعدی با اسلاوی ژیزک درباره بحران محیط زیست و فعالیت‌ها برای حفاظت از آن است. این بحران جزء مواردی است که ژیزک در کتاب‌هایش همیشه درباره آن نظرات جنجال‌برانگیزی داشته است. در این مصاحبه از نظر ژیزک، برخورد با بحران محیط زیست مبهم و به‌تبع آن ایدئولوژیک شده و قرار است عامل نهایی کنترل آن باشد. از نظر ژیزک بسیاری از فعالیت‌های محیط‌زیستی کاذب و غلط‌اندازند و اغلب نه برای اینکه چیزی تغییر کند، بلکه برای اطمینان از صورت‌نپذیرفتن هیچ تغییری صورت می‌گیرند. او در این‌باره توضیح می‌دهد: «کولوژی مسئله حیاتی امروز است. اما دلیل اینکه مدت‌هاست قادر نیستیم رویکردی درست به این معضل داشته باشیم این است که اکولوژی جایگاهی برای سرمایه‌گذاری ایدئولوژیک و سوددهی شده است.» (ص ۲۱۲)

بخش نهایی کتاب گفت‌وگویی بین جودیت باتلر و ساناتورا تایلر درباره وابستگی و نیازهای متقابل در جوامع است. ساناتورا تایلر، که به علت معلولیت مجبور به استفاده از صندلی چرخ‌دار است، این ایده را در مصاحبه بسط می‌دهد: فقط افراد معلول و ناتوان نیستند که به دیگران وابسته‌اند و همه ما در عمل به یکدیگر نیاز داریم. از نظر باتلر، فعالیت افراد معلول چون شبیه عادات ذهنی مردم نیست آنها را به وحشت می‌افکند: «وقتی می‌توانی از عضوی جز دست برای نقاشی استفاده کنی، چون با دهنات نقاشی می‌کشی این موضوع مردم را به تکاپو می‌اندازد که فکر کنند دهان چیست و دهان چه کارهایی می‌تواند انجام دهد یا اصلاً نقاشی چیست.» (ص ۲۶۴) تایلر و باتلر در انتها این مسئله را به بحثی درباره خشونت‌ورزی علیه همه کسانی که شبیه بقیه نیستند و در اقلیت قرار دارند، مرتبط می‌کنند. حاشیه‌های جنسیت، توانایی، هنجارمندی نژادی و حاشیه‌نشینان شهری که باعث ترسی غیرمنطقی در مردم می‌شوند.

در نهایت پروژه تایلر را می‌توان موفق به شمار آورد. در کتاب نقل قولی از کانت وجود دارد مبنی بر اینکه وظیفه نظریه‌پرداز این است که گوشه‌د صحنه جنگ کوچکی علیه دولت باز کند، دقیقاً به این دلیل که هیچ‌کس به او اهمیت نمی‌دهد. تایلر در کتاب سراغ این دست از متفکران می‌رود و در برخی از آنها این ویژگی مشهودتر است. تلاش برای بررسی مدام زندگی آن‌طور که سقراط می‌گفت، در واقعیت دشوار است. در تاریخ نظریه‌های فراوانی هست که این تلاش مدام ذهن‌هایی را به تردیدهای ریشه‌ای و فروپاشی و جنون کشانده با مواردی همچون سقراط که خشم جامعه را علیه فیلسوف برانگیخته است. اما باید بار دیگر به جمله مشهور او برگشت: «زندگی بررسی‌نشده ارزش زیستن ندارد.»

فکری او را نمایان کند و شوقی در خواننده علاقه‌مند برانگیزد. او وجدان بیدار و هوشیار نسلی از روشنفکران ایرانی است که دل در گرو تجدد، پیشرفت، آبادانی و تحول جامعه ایران داشتند اما انقلاب آنان را از رویاشان بیدار کرد. آشوری تجربه انقلابی را که در مقابل چشم‌مانش می‌گذشت و حوادث تلخ و شیرینی را که شاهد آن بود، به موضوع تأملات فلسفی و باریک‌اندیشی‌های فکری تبدیل کرد و در این مسیر کوشید تراژدی روشنفکری کشورش را بر مبانی نوعی پدیدارشناسی روح و روان ایرانی بنا کند. او مرد و جهان و نقطه تلاقی دو فضای شرق و غرب است. اگر ما شرقیان، یعنی مردم نگون‌بخت جهان‌سومی، می‌توانیم از نوشته‌های او برای خروج از وضعیت غم‌انگیز دوران‌مان الهام بگیریم، خوانندگان غربی نیز می‌توانند با تأمل در کارنامه فکری او از ناسانی مواجه شوند که در حد توان کوشیده تا هم از وضعیت جهان‌سومی خود رها شود و هم بر کین‌توزی که در روح و روان روشنفکران رخنه کرده، جیره شود. آشوری از معدود روشنفکران غیرودینی است که وارد گفت‌وگوی انتقادی و سازنده با همتایان دینی خود شد. او هر چند با راه‌حل‌های پیشنهادی نواندیشان دینی همدل نیست اما بر نقش سازنده و مهم آنان در گذار جامعه ایران از دینداری‌های تقلیدی به دینداری تحقیقی و از دریافت‌های بنیادگرایانه به برداشت‌های مداراجویانه واقف است. او زندگی خود را وقف ترجمه، تالیف و تفسیر جهان پرآشوب ما کرده است. ترجمه برای او نوعی الگوی فهم و تفسیر جهانی است که در آن زندگی می‌کنیم. به قول ریکور، ترجمه تنها مجبورکردن ما به یافتن یک واژه نیست، بلکه ما را وادار می‌کند تا معنای راستین متن را در افق زبانی کاملاً تازه‌ای قبول کنیم. ترجمه راستین همیشه نوعی از فهم است که ما قادر به تبیین آن هستیم.

مور

نئورئالیسم در روابط بین الملل

● نظریه سیاست بین‌الملل کتابی است از کنت والتس درباره روابط بین‌الملل که در سال ۱۹۷۹ نوشته شده است. این کتاب به شرح و بسط نظریه جدیدی در روابط بین‌الملل می‌پردازد که نواقعی‌گرایی نام گرفته است. در واقع کنت والتس در این کتاب با توجه به نقدهایی که بر نظریه واقع‌گرایی در روابط بین‌الملل وارد شده است، نظریه‌نواقعی‌گرایی را عرضه می‌کند. این کتاب که قبل ازین به فارسی ترجمه شده بود، (ترجمه غلامعلی چکنی‌زاده و داریوش یوسفی، انتشارات وزارت امور خارجه و ترجمه روح‌الله طالعی آرانی، انتشارات مخاطب) به‌تازگی با ترجمه دیگری روانه بازار نشر شده است. کنت والتس (۱۹۲۴-۲۰۱۳) را می‌توان یکی از پرنفوذترین و مشهورترین نظریه‌پردازان روابط بین‌الملل دانست و نظریه ساختاری او با سطح تحلیل بین‌المللی یکی از پرارج‌ترین کتب دانش روابط بین‌الملل به شمار می‌آید. این کتاب از زمان انتشار تاکنون به شکلی بی‌سابقه مورد توجه قرار گرفته است. دلیل این استقبال را در دو نکته و واقعیت می‌توان جست: کتاب برای نخستین‌بار توانسته یکی از منسجم‌ترین برداشت‌های نظری را درباره رویدادها و روندهای بین‌المللی ارائه دهد و دیگر آنکه، مباحث طرح‌شده در این کتاب طیف گسترده‌ای از حوزه‌های دانش بشری را در جهت صورت‌بندی یک نظریه نوین و خوانش تحولات سیاست بین‌الملل دربر گرفته است. این نظریه و کتاب را می‌توان حاصل تلاشی بینارشته‌ای و چندرشته‌ای دانست. نظریه بنیان علم است و نظریه‌ها ریشه در ایده‌ها دارند. ایده والتس برای نظریه‌پردازی و صورت‌بندی کتاب «نظریه سیاست بین‌الملل» که نظریه واقع‌گرایی ساختاری با نواقعی‌گرایی را توضیح می‌دهد، به بنیانی برای استقرار و تحلیل روابط بین‌الملل در دهه ۱۹۸۰ تبدیل شد. سال‌های دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ سال‌های شکوفایی نظریه‌پردازی در روابط بین‌الملل بودند. برخی بر این عقیده‌اند که نظریه «واقع‌گرایی ساختاری» والتس تا حد زیادی تحت تأثیر نظریه «سیستم جهانی» و الرشتاین تدوین شده و او با استفاده از نظریات والرشتاین بر آن بوده تا به انتقادات اساسی وارد بر «نظریه واقع‌گرایی» در طول دهه ۱۹۷۰ پاسخ دهد و مکتب واقع‌گرایی را با پوششی ساختاری به نظریه مسلط روابط بین‌الملل تبدیل کند. از نظر والتس ساختار و اتحادها در حال تعامل همیشگی با یکدیگرد. ساختارهای سیاسی نظام سه عنصر اساسی دارند: نخست اصل نظم‌دهنده که برای والتس به مفهوم اقتدارگریزی است. دوم، سرشت واحدها (با کارویزه‌های مشابه یا متفاوت). از دید والتس به واسطه اصل خودیاری سرشت واحدها به همانندی است، سوم توزیع توانایی‌ها. بر اساس این اصل که متغیرترین اصل در سه عنصر شکل‌دهنده ساختار است، تفاوت در توانمندی واحدها به تفاوت میان واحدهای دوقطبی و چندقطبی بازمی‌گردد. بر اساس این نظریه، مسئله اساسی والتس این است که چرا همه نظام‌های بین‌المللی با ساختار مشابه به تاجیب مشابهی می‌رسند؟ والتس پاسخ می‌دهد که باید در روابط بین‌الملل چیزی خاص وجود داشته باشد که این وجود مشترک را توضیح دهد، پس جزئی‌ترین فرض حفظ موجودیت نظام است. با این اوصاف، نتایج سیاسی بین‌المللی که والتس بر اساس ایده خود پیش‌بینی می‌کند، شامل مواردی است همچون: نظام‌های چندقطبی ناپایدارتر از نظام‌های دوقطبی‌اند؛ وابستگی متقابل در شرایط دوقطبی‌بودن نظام کمتر از نظام چندقطبی است؛ قطع‌نظر از رفتار واحدها، کسب چیرگی توسط دولتی واحد بعید با ناممکن است. کتاب نظریه سیاست بین‌الملل در اواخر دهه ۱۹۷۰ منتشر شد، یعنی زمانی که نشانه‌های ضعف اتحاد جماهیر شوروی بسیاری از اهل نظر را به این باور رسانده بود که استانداردها و عواملی مانند تسلیحات هسته‌ای و توانایی ضربه اول و ضربه دوم اتحاد شوروی آن را همچنان پابرجا می‌دانستند. کنت والتس در این اثر با رویکردی سیستم‌تی به سیاست بین‌الملل می‌پردازد و نشان می‌دهد که چرا نه باور دسته نخست درست است و نه باور دسته دوم، هر دو فاقد تعریف دوقطبی‌اند. والتس سیاست بین‌الملل را به‌منابه نظامی اتارشیک تعریف می‌کند و نظریه سیاست بین‌الملل او تعریف ثبات ساختاری این نظام آیین‌المللی است. نظریه والتس به جهان دوقطبی محدود نیست. او سیاست بین‌الملل را نه‌فقط در دوره پس از جنگ جهانی دوم که در طول سه قرن گذشته رصد می‌کند و ثبات ساختاری این سیستم اتارشیک را براساس توزیع سیستمی توانمندی‌ها شرح می‌دهد. او براساس این تعریف نشان می‌دهد که پس از جنگ جهانی دوم ثبات ساختاری چندقطبی سیستم سیاست بین‌الملل بر هم خورده و ثبات ساختاری دوقطبی شکل گرفته که تا اواخر دهه ۱۹۷۰ نیز تداوم یافته است. نظریه والتس به پیش و پس از جنگ جهانی دوم یا فروپاشی شوروی محدود نیست. ثبات ساختاری سیستم اتارشیک سیاست بین‌الملل امروز هم قابل تعریف است.

نظریه سیاست بین‌الملل کنت والتس

ترجمه: عباس زمانیان

ناشر: نی

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان